

Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta
katedra ekonomických teorií
Obor provoz a ekonomika
ročník 2002–2003

Diplomová práce

na téma

VÝVOJ NEZAMĚSTNANOSTI A AKTUÁLNÍ PROBLÉMY NA TRHU PRÁCE V OKRESE PÍSEK

Vypracoval: Filip Vávra
Vedoucí DP: Ing. Jaroslava Burianová
© Písek 2003

Problematika trhu práce, jeho vývoj a vývoj nezaměstnanosti, je jednou z hlavních oblastí, které jsou sledovány v rámci hospodářské politiky každého státu. Současná situace v rámci České republiky v této oblasti není nijak povzbudivá. Na jedné straně lze pozorovat zvyšující se nároky na uchazeče o zaměstnání v oblasti kvalifikace a flexibility. Na straně druhé však roste počet nezaměstnaných, neschopných na tyto požadavky reagovat. Jedná se zejména o skupiny osob bez kvalifikace, mládeže, dále osob se změněnou pracovní schopností a starších lidí v předdůchodovém věku. Tyto skupiny v současnosti velmi těžko nalézají pracovní uplatnění.

Zdálo by se, že situace se dá vyřešit vyšším výkonem hospodářství a růstem HDP, který je úzce spjat s rozšiřováním výroby, rostoucí zaměstnaností a tím i silící poptávkou po produkováném zboží. V obecné rovině to samozřejmě platí, ale i u tak malé země, jako je Česká republika, existují velké regionální rozdíly, které je nutno řešit pomocí rozvoje politik zaměstnanosti s přihlédnutím k regionálním a místním podmínkám a specifikům.

Hlavním cílem této práce je analýza vývoje nezaměstnanosti v okrese Písek. Zaměřil jsem se na sledování tohoto problému v letech 1997 až 2002, s přihlédnutím ke specifickým zvláštnostem a charakteru tohoto regionu. Práce se zabývá zejména sledováním dopadů aktivní politiky zaměstnanosti a její úspěšnosti ve sledovaném období v porovnání s vývojem v celé České republice. Zvláštní pozornost je věnována skupinám, které jsou nezaměstnaností nejvíce zasaženy, jako jsou osoby se změněnou pracovní schopností a mladiství.

V úvodu práce je zpracována literární rešerše, ve které je uvedena teoretická charakteristika nezaměstnanosti, jejího členění a příčin jejího vzniku. Dále se pojednává o specifikách trhu práce, jako takového a jsou uvedeny základní způsoby boje proti nezaměstnanosti. V tomto ohledu se vychází z Akčního plánu zaměstnanosti, vypracovaného vládou České republiky v roce 2002. Jedna z pasáží se věnuje i krátkému přehledu vývoje nezaměstnanosti v České republice od počátku 90. let do roku 1996.

Dále se zabývám analýzou nezaměstnanosti v okrese Písek, se zaměřením na jednotlivé kategorie a skupiny uchazečů o zaměstnání. Zvláštní zřetel je brán na roli aktivní politiky zaměstnanosti, při řešení problémů. Podrobněji je rozebrán vývoj nezaměstnanosti v jednotlivých mikroregionech okresu, kterými jsou Písek, Milevsko, Protivín a Mirovice (podrobnosti v kapitole 5.). Vyzdvížena jsou specifika jednotlivých oblastí a problémy, se kterými se potýkají v oblasti trhu práce a vývoje

nezaměstnanosti. Poté následuje analýza vývoje nezaměstnanosti v České republice jako celku.

Jako podklad pro komentáře jsou vytvořeny tabulky a grafy, ve kterých je přehledně znázorněn vývoj jednotlivých sledovaných ukazatelů. Ke znázornění naměřených dat jsou použity bazické a řetězové indexy.

Na závěr je provedena komparativní analýza, ve které se porovnává vývoj v regionu s vývojem v celé České republice, jsou zhodnoceny odlišnosti, ve kterých se okres Písek liší od celostátního průměru a jsou vyjádřena závěrečná hodnocení a možnosti dalšího vývoje, případně podána doporučení na změny.

Z provedených analýz vyplynuly značné rozdíly v situaci na trhu práce v okrese Písek. Pokud se týká vývoje v jeho jednotlivých mikroregionech existují v nich značné rozdíly, které se promítají do vývoje místního trhu práce a do situace v regionu. Podrobnější údaje jsou k dispozici v kapitole 5.4.

Z komparativní analýzy mezi okresem Písek a ČR, která byla provedena v kapitole 7., na několika vybraných ukazatelích, vyplynul závěr, že okres Písek patří mezi celkově průměrné okresy, pokud se týče situace na trhu práce a boje proti nezaměstnanosti. To je mimo jiné potvrzeno i tím, že region se v celostátních statistických ročenkách pohybuje u většiny sledovaných ukazatelů mezi 25. - 45. místem ze sledovaných 77 okresů.

Po pečlivém zhodnocení vývoje nezaměstnanosti v regionu ve sledovaném období let 1997-2002, lze v oblasti politiky zaměstnanosti pro následující období doporučit tato opatření. Zaprvé se jedná především o podporu rozvoje průmyslových zón v regionu. V současnosti se zde nachází pouze jedna, a to v Písku, která bude v dalších letech dále doplňována, případně rozšiřována. Jako vhodná místa pro vytvoření dalších zón lze doporučit okolí měst Protivín a Milevsko. Protivín může těžit z již dříve zmíněné polohy na trase Písek – České Budějovice. V Milevsku je možné využít kvalifikovaných pracovních sil, které byly propuštěny z místního závodu ZVVZ.

Za druhé je třeba podporovat další rozšiřování nástrojů APZ, obzvláště rekvalifikace a tvorbu míst pro občany se ZPS. Ovšem toto jsou opatření, která pomáhají „hasit“ již založené problémy. Proto je třeba zlepšit komunikaci úřadu práce se zaměstnavateli a s místními a obecními zastupitelstvy. Takto bude možno získat lepší přehled o požadavcích na uchazeče o zaměstnání. Podle získaných informací bude třeba nejen přizpůsobovat systém rekvalifikace, vytváření a podpory absolventských míst i míst pro veřejně prospěšné práce.

Za další by měl úřad práce na základě požadavků zaměstnavatelů spolupracovat s místními školskými a učňovskými zařízeními a vytvářet lepší strukturu učebních a studijních oborů v regionu. Tato struktura bude lépe vyhovovat jak potřebám současných, tak budoucích zaměstnavatelů. Tím bude možno ušetřit část prostředků, které jsou v současnosti vynakládány na pasivní politiku zaměstnanosti.

Je samozřejmě žádoucí zlepšit i komunikaci úřadu práce s jednotlivými uchazeči o zaměstnání, zde se jedná zejména o rozšíření pravomocí regionálních pracovišť úřadu práce v Milevsku a Mirovicích. Za úvahu by stálo i vytvoření pobočky ÚP pro mikroregion Protivín.

Mezi další kroky, vedoucí ke snížení nezaměstnanosti v regionu lze samozřejmě zařadit i spolupráci s místními orgány při podpoře cestovního ruchu, čímž bude možno využít velkého množství kulturních památek. Rozvoj cestovního ruchu tak přispěje alespoň k sezónnímu snížení nezaměstnanosti.

Je třeba zároveň minimálně zachovat současnou míru dopravní obslužnosti v regionu a v mikroregionech nejhůře postižených nezaměstnaností podpořit i její zlepšení. Protože obce s největší mírou nezaměstnanosti, se ocitly v této pozici zejména díky nesnadnému dojíždění místních obyvatel do zaměstnání v jiných částech regionu.

Dalším významným krokem, který by měl pomoci přilákat investory, a tím i vytvořit nová pracovní místa v regionu, je zlepšení celkové dopravní infrastruktury. Z tohoto pohledu je příslibem do budoucna zejména prodloužení rychlostní silniční komunikace R4 Praha–Příbram směrem na Písek, jejíž výstavba byla v minulém roce obnovena s výhledem dokončení v roce 2006 a případným prodloužením směrem na České Budějovice.